Satan - gréc. Σατάν/Satán; hebr. שָׂטָן/ Śāṭān – „„protivník“ lat. Lucifer; filištínsky Baal-Zebul > Belzebub; v arab. šejtán – „had“; *hebrejské* označenie *diabla*; iné názvy Satana sú *Mastema, Gadriel,* Satanael, *Samael, Samiel,* Siegel, *anjel Edomu*

pozri *Valpurgina noc, Antikrist, pes* (Biedermann); spútanie satana vo výjave *Zostúpenie do pekiel; Bafomet, Samael, Šejtán, Beliál, Belzebub, Abadon, Baal-Zebul, Lucifer, čert, Iblíz, Mefisto; Pokúšanie Krista*

-v súvislosti s heslom *Samael*: varianty mena Samael, tvary *Samiel*, Samael a *Sammuel*, siahajú až do staroveku; tvar Sammael sa zachoval v apokryfnej Apokalypse Baruchovej (4,9), kde sa hovorí, že Sammuel zasadil vinič, ktorý spôsobil pád *Adama*, Boh ho preklial a stal sa z neho Satan

Nový biblický slovník: meno kniežaťa *zla*; v niektorých starozákonných textoch (prvé dve kapitoly *Jóba*) nie je chápaný ako zloduch, ale iba ako jeden z členov nebeského zástupu, hoci už podniká napr. proti *Jóbovi* nepriateľské kroky; v *Starom zákone* je poznámok o satanovi málo, ale vždy pôsobí proti tomu, čo je pre človeka dobré, a marí Božie plány; tiež je označovaný ako *Belzebub*; väčšina informácií však pochádza z *Nového zákona*; *kresťanstvo* už považuje satana za najvyššie zlo vystupujúce neustále proti *evanjeliu*; Nový zákon hovorí o satanovi alebo diablovi; pozri *Marta*

www: v *Numeri* (22,22-32) vystupuje Satan v zmysle protivník, oponent; je poslom, anjelom Pána, ktorého Boh posiela, aby sa zabránil *Balaamovi* prekliať ľud Izraela; termín satan pozná židovský právny život; satanom je ten, kto vystupuje ako žalobca pred súdom (Žalm 109,6; Zachariáš 3,1) a termín šitna – „obvinenie“ je odvodený od rovnakého koreňa; Satan ako bytosť, ktorá podnecuje hriech, je synonymom zničenia, zloby, zla; v Starom zákone sa objavuje niekoľkokrát (1Paralipomena 21,1; Jób 1,6-9; Jób 1,12 a ď.); v evanjeliách má osobný charakter, vystupuje ako nepriateľ Krista, Antikrist (Ján 1,18-29), a to najmä v pokúšaniach (pozri *Pokušenie Krista*) a vyháňaní Ježiša z Nazaretu (Marek 3,22-27); v Novom zákone je teda predstavený ako stelesnenie zla; v arabčine sa nazýva *šejtán*, čo znamená *had*; jeho gréckym ekvivalentom je diabolos (diabol) od slovesa ballo a má podobný význam (opozícia, konfrontácia); v zásade by sa dalo spresniť, že judaizmus sa identifikoval s diablom ako Satanom a Luciferom; v nekanonických spisoch Starého zákona je Satan nazývaný *Belialom*, v Markovi (3,20-30) vystupuje ako *Belzebub*; podobne mená *Semyazza* a *Azazel* naznačujú, že ide o rôzne mená Satana; v tejto súvislosti sa dá predpokladať, že Satan bude mať rôzne mená; v Novom zákone je však Lucifer a Satan zlúčený do jedinej podoby *diabla*; mnohí odborníci došli k záveru, že diabol je „inšpirujúci génius“ slávnej šelmy zo *Zjavenia sv. Jána* (pozri *apokalyptický drak*); avšak sú tu indície, ktoré naznačujú, že Lucifer, Satan a Belzebub tvoria trojicu, ktorá má svoje vlastné pravidlá a pekelné légie

www: v tradícii katolíckej cirkvi a iných kresťanských cirkví sa hovorí, že Satan je synonymom pre Lucifera; meno Lucifer by bolo synonymom, že ako náhle by išlo o pre boha osobne; v prípade Lucifera skôr ide o vzbúreného anjela, ktorý stál nad všetkými kategóriami anjelov a bol najkrajším zo všetkých; pojem Lucifer znamená „Nositeľ Svetla“; ale nakoľko išlo o anjela, ktorý sa postavil proti Bohu, meno Lucifer bolo zmenené na Satan (odporca); Lucifer (hebr. Heylel) bol anjel najkrajšie zo všetkých a predtým, než padol, bol strážnym anjelom, hudobníkom, lebo veril, že je vodcom chvály Boha, *serafom*; jeho pozícia bola najvznešenejšia zo všetkých anjelských bytostí, ktoré Boh stvoril; V Zjavení Jána (12,9) sa mu hovorí „veľký drak, starý had, nazývaný diablom a satanom, zvodcom celého sveta, žalobníkom“, ktorý bol zvrhnutý spolu so svojimi anjelmi (pozri *Bitka na nebi*); v Zjavení (12,3) je označovaný ako červený drak (pozri *Apokalyptický drak, Žena na slnku vzdoruje drakovi, Žena odetá do slnka*); červený Vo *Starom zákone* (*Izaiáš 14,12-14*) existujú dve pasáže, ktoré líčia pokles arogantného kráľa *Sidonu* z dynastie Hiram a sú reakciou na ugaritské mýty z 1500pr.Kr., ale *cirkevní otcovia* v nich videli pád diabla; v Novom zákone (Lukáš 10,18) je pasáž, o ktorej sa predpokladá, že Ježiš mal na mysli Lucifera, keď hovoril učeníkom: „Videl som satana padať z neba ako blesk“

-v súvislosti s heslom *Šajtán*: islam opisuje Šajtána, islamský variant Satana, ako džina, bytosť stvorenú z *ohňa* a nie zo *svetla* ako *anjela*

-v histórii umenia a literatúry bol Satan zobrazovaný rôznymi spôsobmi; podľa populárneho výkladu knihy *Genezis* je Satan stotožňovaný s hadom, ktorý presvedčil Evu, aby okúsila

zakázané ovocie; tak bol Satan často zobrazovaný ako plaz; v skutočnosti však Genezis priamo netvrdí, že by had mal ďalšiu identitu, či už Satana alebo akúkoľvek inú; veľa biblistov tvrdí, že had v raji je jednoducho had, schopný hovoriť, argumentovať a pokúšať Evu, pretože ako v mnoho iných mýtoch o stvorení sveta to slúži vysvetľovaciemu účelu; populárny obraz Satana, prebraný zo zobrazovania gréckeho boha *Pana*, je *capovi* podobný netvor s rohami a kopytami, držiaci trojzubec (tento atribút odkazuje na *etruskú* mytológiu); v novoveku sa tento obraz Satana upravil do ľudskejšej podoby tmavého, hrozivo vyzerajúceho muža s briadkou; Satan zvykne byť tiež zobrazovaný ako šarmantný a príťažlivý muž, čo odpovedá populárnej mytológii, podľa ktorej Satan získava duše ľudí tým, že využíva ich *márnivosť* a predkladá im lákavé pokušenia; vzácne je Satan zobrazovaný ako *žena*, keď pokúša k *smilstvu*; existuje tiež niekoľko obrazov Satana ako krásneho anjela (v odkaze na *Lucifera*)

http://en.wikipedia.org/wiki/Satan
http://af.wikipedia.org/wiki/Satan
http://da.wikipedia.org/wiki/Satan
http://de.wikipedia.org/wiki/Satan
http://cv.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D1%83%D0%B9%D1%82%D0%B0%D0%BD
http://es.wikipedia.org/wiki/Satan%C3%A1s
http://nl.wikipedia.org/wiki/Satan
http://nrm.wikipedia.org/wiki/Dgi%C3%A2bl%27ye
http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0
http://en.wikipedia.org/wiki/John_Baptist_Medina
http://af.wikipedia.org/wiki/Satan

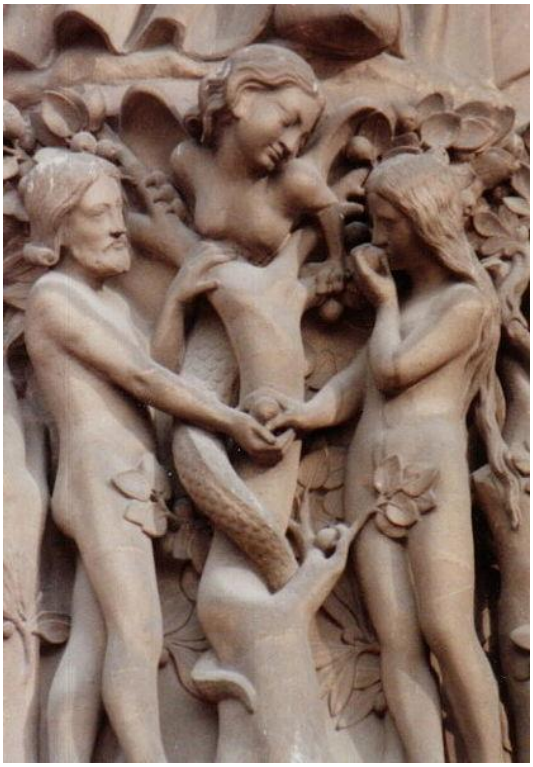

Adam a Eva (portál katedrály Notre-Dame, Paríž, 12.-13.st.)

Posledný súd a démoni (francúzsky rukopis Ms-douce-134-3, 1338-1344)

Priamo della Quercia: Dante a Vergílius v pekle (ilustrácia k Danteho Božskej komédii – Peklo; 15.st.)

(Zmeranie Božieho chrámu). Smrť dvoch svedkov (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

J. de Backer: Diabol (detail z Posledného súdu, 1580)
Skulptúra Satana z chrámu

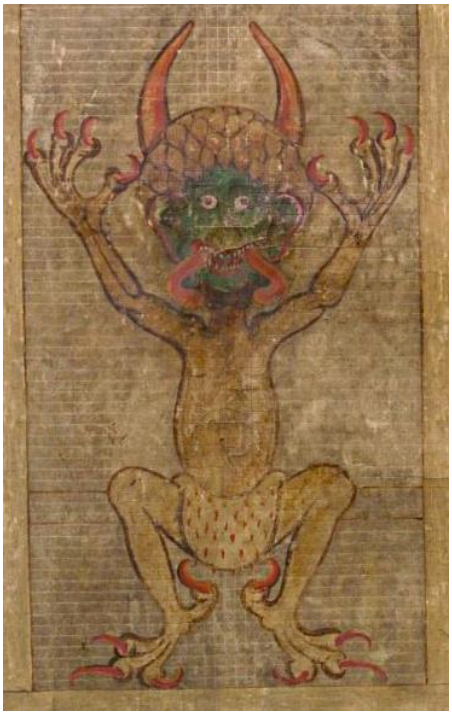

Diabol (Codex Gigas, 13.st.)
Diablova sieť. Bodamské jazero (1441)

Diabol s Judášom Iškariotským na kolenách o Poslednom súde (detail ortodoxnej ikony)

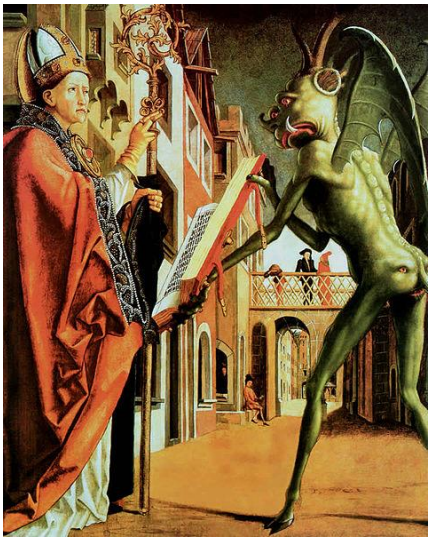

Satan ako Antikrist (stredoveká iluminácia)
M. Pacher: Sv. Augustín a diabol (tzv. Retabulum Cirkevných otcov, 1471 a 1475)

Pápež Alexander VI. ako Satan (1500)
Autor nezistený: Satan požiera najväčších hriešnikov (ilustrácia k Danteho Božskej komédii – Infierno, 14.st.)

Bratia z Limburgu: Peklo (Hodinky vojvodu z Bery, 1411-1416)

Tabuľka hriešnikov (fragment, 18.st.)

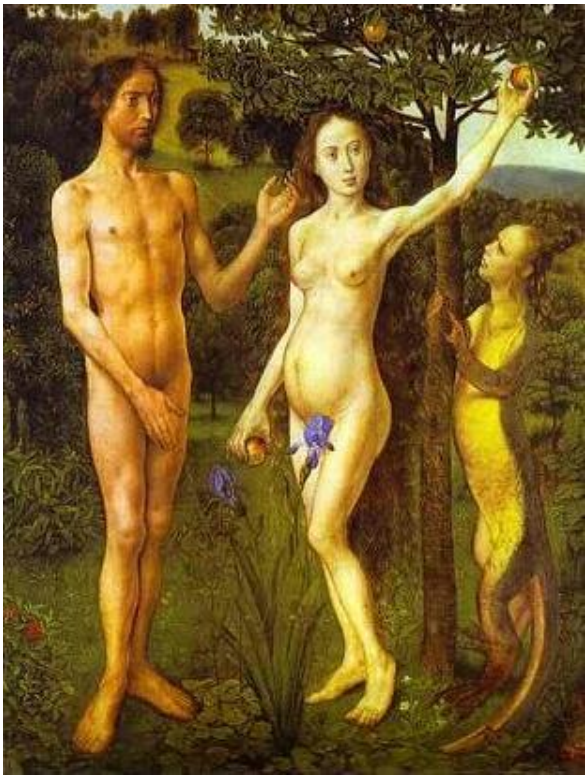

H. van der Goes: Adamov pád (detail, 15.st.)

J. van der Straet: Inferno (ilustrácia Dantovho Pekla, spev 34, grisaille, 1587)